

#72

BIRKÁS ÁKOS



BIRKÁS ÁKOS (1941-2018)

Kukoricás | Maise, 2008

Olaj, vászon | Oil on canvas, 160x170 cm
Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Ákos Birkás "Maise" 2008

Kezdő ár | Starting price: 2 800 000 Ft / 8 358 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated value: 14 925 - 23 881 EUR

Birkás Ákos a magyar festészet kiemelkedő alakja, akinek világos teoretikus és képi gondolkodása, merész stílusváltása a fiatal nemzedék számára is mintaadó volt. Birkás Ákos a 80-as évek végétől Bécsben, Münchenben, Berlinben, Budapesten élt és dolgozott. A rendszerváltás előtt egy évvel Hans Knoll bécsi galériával megalapították az első budapesti kortárs művészeti galériát. Birkás így az itthon működő Új Szenzibilitás és a Rabinec csoportban való felbukkanása mellett mindvégig nemzetközi kontextusban működhetett. Tagja volt a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának. Több nívós művészeti díjat nyert el, többek között 1989-ben a Herder-díjat, 2008-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét, 2017-ben pedig a Prima Primissima-díjat.

Külföldi sikereinek egyik csúcspontja volt, amikor 2009-ben a francia Arte csatorna filmet forgatott róla (Ákos Birkás - Painter, rendező: Judith du Pasquier). Munkáira jelentős külföldi és hazai múzeumok figyeltek fel, így a New York-i Guggenheim Múzeum, a bécsi MUMOK, a Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum Graz, a linzi Neue Galerie, a budapesti Ludwig Múzeum, a Kiscelli Múzeum, és a Magyar Nemzeti Galéria őrzi munkáit.

Birkás a Képzőművészeti Főiskola (ma Egyetem) elvégzése után 1960-70 között a portréfestés lélekábrázoló lehetőségeit kutatta, ebből az

időszakból csak néhány műve maradt fenn külföldi műgyűjteményekben. Később fotókat is készített, de ezek inkább csak fontos kísérletek maradtak. A hírnevet a sajátos absztrakt portréi, a több mint kétszáz darabot számláló *Fej sorozata* hozta meg számára. Művészetében a legkarakteresebb fordulat akkor következett be, amikor az ovál-fejek helyett pszichológizáló arcfeltek (férfi/nő) jelentek meg osztott vásznain. A művész társadalomban hatalmas vitát kiváltó fordulatot, az előzményeket és a folytatást alkalmat nyújt a közönségnek egy retrospektív tárlaton megtekinteni, 2006-ban a budapesti Ludwig Múzeumban, és 2014-ben a debreceni Modemben.

Az itt megjelenő kép, a *Kukoricás*, már annak a haláláig tartó festményciklusnak az egyik legérdekesebb darabja, amit Birkás a nyomtatott és internetes médiumok aktuálpolitikai fotóinak felhasználásával készített, és ami véglegesen lezárta a *Fejek* absztrakt, majd realista sorozatát. A LUMU 2006-os retrospektív kiállítási katalógusában Szipócs Krisztina így ír erről: „*Birkást foglalkoztatja a társadalmi békétlenség, a radikalizmus kérdése, de a nagy történelmi eseményeken kívül zajló hétköznapi szituációkban is érzékelteti a jelen társadalmi feszültségeit. A hangsúly az arcokon, a tekintetekon, a kézmozdulatokon van – a néző tekintete ezeken vándorolva próbálja megfejteni a bonyolult emberi viszonylatokat*

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Birkás Ákos. Knoll Galéria, Budapest; 2008.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

| A festő dolga / The Painter's job, Ákos Birkás (2006-2014).

MODEM, Debrecen, 2014., katalógus: 37.

| Nincs több titok - No more secret!

Gerő László nemzetközi művészeti gyűjteménye.

MűvészetMalom, Szentendre, 2018. április 8. - szeptember 9., 35.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| L'Art et la Manière: Ákos Birkás.

Un film de Judith Du Pasquier, Arte TV production in 2009 on DVD (50 min.), broadcast on Arte in 2010.

és érzelmeket, a politikát, a társadalmat, a történelmet mozgató erőket. [...] A festészet lehetőségeinek felmérése a technikai képpel kapcsolatban már a kilencvenes évek közepén megtörtént. Birkás számára is evidencia, hogy a korszerű festészet nem nyúlhat vissza a 19. századi akadémizmushoz, hanem csak egyfajta medializált festészetnek lehet létjogosultsága, mely figyelembe veszi a megváltozott percepciót, a mechanikus, elektronikus képalkotás, illetve az újabb képelméletek tanulságait. [...] A média képeinek kisajátítása ugyancsak tudatos döntés eredménye: Birkás itt találja meg azokat az univerzális, a közös emberi sorsra vonatkozó referenciákat, melyeket korábban az általános énrre, a személyiségre vonatkozóan keresett.”

Az itt látható *Kukoricás* képen a két jobboldali alak, valójában egy óriásplakátszerű, tág horizonttal megfestett, a klasszikus festészetből jól ismert kettős portré, amelynek háttére tengeren túli újságfotók és televíziós hírműsorok képeit idézik fel montázszerűen keverve egy kelet-európai műemlékszobor sziluettjével. Az előtérben a két baloldali figura két, a médiából ellesett afrikai gyermek portréja, a jobboldalon álló alakok kettős (gyermekkori) önarcképet alkotnak. Ez a mű talán beteljesíti mindazt, amit a művész legelső önarcképeiben is szeretett volna megjeleníteni: „*puszta emberire' redukált, mélységesen pesszimista, egzisztencialista ihletettséggű portrékat.*”¹



MULADI BRIGITTA

1. Birkás Ákos. Dékei Kriszta interjúja, Artmagazin 2010/4, 34-37. oldal http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/a_meghalas_anyagilag_megmentett_-_birkas_akos_festo_-_964.html?pageid=119